

szept. 1-én, Kecskeméten, Bihari Ákos szintársulatánál. Működött még: Fehér Károly erdélyi társulatánál 1907—9. Heves Béla szatmári társulatánál 1909—13. Mezei Bélánál (Debrecen) 1913—14. Komjáthy Jánosnál (Temesvár) 1914—15. Szendrey Mihálynál (Arad) 1915—16. továbbá: Erdélyi Miklós nagyváradi igazgatónál 1916—19., Heltai Jenő debreceni igazgatónál 1919—20., végül: Palágyi Lajos szegedi színgazgatónál 1920—21. 1921. márc. 1-én a Renaissance Színház főügyelőnek, 1923. szept. 1-én a Nemzeti Színház ügyelőnek, 1926. máj. 1-én pedig sugónak szerződött. Úgy a Renaissance-, mint a Nemzeti Színházban kisebb szerepeket is játszott.

Nehéz darab. Arra a színdarabra mondják, amelynek szövege fáradtságos betanulással jár, továbbá arra, amelynek technikai berendezése komplikált, azaz, amelyben a szerző sokfajta és masszív díszleteket, oszlopokat, bolthajtásokat ír elő, esetleg hatalmas fatörzseket, házakat, emelvényekre épített barlangokat akar színpadra vinni. Nehéz darab az is, ahol a külső instrukciók egész sorozata fordul elő, nagyszámú statiszta-sereg foglalkoztatásával, gépek zakatolásával, zajongások sípok, zenei motívumok felhangzásával stb. Ellentéte: könnyű darab. (L. o.)

Neitzel Ottó, német író. Írt egy magyar tárgyú versesoperát. Címe: »Der Richter von Kaschau«. Bem. Darmstadt, 1916. ápr. (Szövege Jókai Mór egy novellájából való.)

»Nekünk magyaroknak a játékszínt úgy kell tekintenünk, mint hanyatló nyelvünk védelmét, mint enyésző karakterünk palladiumát, mint süllyedő lelkünk fel-emelő eszközét.« (Kölcsey Ferenc beszédeből. 1827.)

»Nem adhatok mást, csak mi lényegem!« Lucifer mondja az »Ember tragédiája« I. színében az Urhoz, válaszul erre: »Csak hódolat illet meg, nem bírálat!«

»Nem a kakas szavára kezd virradni, — de a kakas kiált, merthogy virrad.« (Szállóige az Ember tragédiájából; a IV. színben Lucifer mondja Ádámnak.)

»Nem az idő halad, mi változunk, egy század, egy nap szinte egyre megy.« (Lucifer mondja az Ember tragédiájában Ádámmal, a III. színben.)

Nem érzi a szerepet. Színészszargon. Arra értik, aki nem tudja szerepét kiaknázni, akinek idegen a szerep.

»Nem ezt akartam én, nem ezt!«... (Bánk szállóigévé vált szavai Katona József Bánk bán c. tragédiája V. felv. 6. jelenetében.)

»Nem minden ember színész azért, hogy a színpadon játszik.« (Szigeti József.)

»Nem puszta tréfák játszi színhelye: Oltár a színház, hová áldozni jár Művész és honfi: művészpartoló.« (Jókai Mór.)

Némajáték (mimodrama, pantomimika), oly drámai mű, mely párbeszéd s általában beszéd nélkül érzelmeket, gondolatokat és cselekvényeket puszta arcjátékkal és taglejtéssel ad vissza. Nálunk már 1695-ben ismerték. Ekkor történt, hogy a aagy-szombati jezsuita iskolában, Esterházy Pál herceg tiszteletére némajátékot adtak elő »Pietas vindex« (Kegyesség diadala) címmel. A magyar színészet kezdő éveiben »némázat«-nak is hívták. Első színpadi némajáték-bemutató Kolozsvárott, 1805. jún. 25-én volt. (Lásd erről »Első« címszó alatt.) Ismertebb némajáték a »Porticii néma« c. opera (L. o.) és a »Neversi Mária« c. Marencó-mű, mely a 80-as években került színre a M. Kir. Operaházban, továbbá a »Tékozló fiú« c. némajáték, mely 1891-ben került színre a Népszínházban. Rákosi Szidi hozta a darabot Párizsból s ő is tanította be. A címszerepet Hegyi Aranka játszotta és felejthetetlen maradt az alakítása. Horváth Vince, Klárné, Csongory Mariska és Lubinszky voltak a partnerei s az előadásnak is, a darabnak is olyan sikere volt, hogy országos körútra mentek vele a népszínházilag. 1916. febr. 21-én az Operaházban is bemutatták. Más némajátékot nem játszottak a Népszínházban s különben is alig volt pantomimnek az egyen kívül tartós sikere Budapesten. Csak a »Pierette fátyla«, Dohnányi Ernő némajátéka aratott